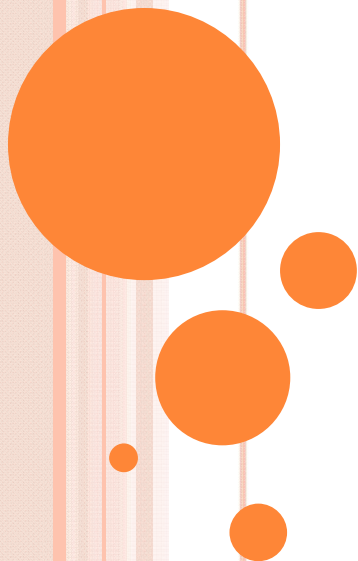

วิชาบุคลิกภาพสำหรับครูปฐมวัย

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

“เดิมใช้กันว่า **บุคลิกลักษณะ** หมายถึง ลักษณะของคน คำว่าลักษณะดูจะหมายเพียง รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ภายนอกมากกว่าอย่างอื่น ไม่ได้หมายรวมถึงนิสัยใจคอ ซึ่งเป็นสิ่งที่แลเห็นได้ไม่ชัดเจน” ปัจจุบันนิยมใช้กันทั่วไปว่า บุคลิกภาพ แต่ก็มีบางท่าน บางโอกาส พูดสั้นๆ ว่า **บุคลิก**

คำว่า “**บุคลิกภาพ**” ส่วนมาก หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมบุคคลในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านชีวิตส่วนตัว ด้านกิจกรรม หรือในด้านสังคมต่างๆ ไปนั่นคือเข้าใจบุคลิกภาพกันในความหมายรวมๆ

ขอบข่ายของบุคลิกภาพ

แนวทางที่คนส่วนใหญ่ยึดถือในการพิจารณาบุคลิกภาพของคน มีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางกาย เช่น รูปร่าง ทรวดทรง ความสูง
2. คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น สติปัญญา ความจำ จินตนาการ
3. อุปนิสัย หมายถึง ลักษณะผลรวมของนิสัยหลายๆ อย่างของบุคคลที่แสดงออกทางพฤติกรรม
4. อารมณ์ ได้แก่ความรู้สึที่ก่อกำให้เกิดอาการกระทำต่างๆ
5. กำลังใจ คือความสามารถที่จะควบคุมกิริยาต่างๆ
6. การสมาคม คือ กิริยาท่าทาง อาการที่บุคคลแสดงต่อผู้อื่น
7. ความรู้ ความสามารถ อำนาจ ฐานะ ความรู้สูง ความชำนาญ

องค์ประกอบและโครงสร้างของบุคลิกภาพ

1. บุคลิกภาพที่ได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม ลักษณะต่างๆ ที่บุคคลรับถ่ายทอดจากบิดามารดาโดยทางสายเลือด ทางจิตวิทยาเรียกว่า พันธุกรรม เช่นรูปร่าง หน้าตา สีของผม นัยน์ตา ผิวพรรณ

2. บุคลิกภาพที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคลทุกสิ่ง ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการพัฒนาอภิกงาม

3. ความพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่า พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพแต่ความพยายามและความตั้งใจปฏิบัติด้วยกลวิธีองค์ประกอบสำคัญจะช่วยเสริมบุคลิกภาพให้ เป็นไปตามที่ปรารถนาได้

การพิจารณาบุคลิกภาพ

มักจะพิจารณาจุดสำคัญ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.อุปนิสัยของบุคคล โดยปกติทั่วไปบุคคลจะมีนิสัยใจคอแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยของแบบแผนของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

2.คุณสมบัติประจำตัวของบุคคล เมื่อรวมเอาลักษณะทางอุปนิสัยเข้าด้วยกันแล้วจะเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล ซึ่งไม่ซ้ำกับคนอื่น

3.บทบาทของบุคคล ทุกคนมีสถานภาพ มีตำแหน่ง มีหน้าที่ และมีบทบาทประจำตัว คนที่แสดงบทบาทได้เหมาะสมย่อมเป็นคนที่มีความบุคลิกภาพที่ดี

การนำความรู้เรื่องบุคลิกภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1. ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
2. ในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน
3. ในการบำบัดรักษาบุคลิกภาพที่ผิดปกติ
4. ในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เรื่องบุคลิกภาพจะมีผลเป็นอย่างมาก เพราะในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการช่วยให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดี

บทที่ 2

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ มีหลายทฤษฎี เพราะบุคลิกภาพเป็นเรื่องกว้างขวาง ซับซ้อน ไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง สามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพได้ครบหมด ทุกด้านต่างเน้นรายละเอียดไปคนละด้าน ต่างก็ศึกษาในลักษณะแง่มุมต่างกัน ถึงแม้จะมีหลายทฤษฎี

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวความคิดของเชลตัน (Sheldon Theory)

บุคลิกภาพของบุคคลที่เชลตันแบ่งเป็น 3 พวกมีดังนี้

1. พวกที่มีโครงสร้างแบบ Ectomorphy ประเภทนี้มักเป็นคนผอมสูง เอบาง
2. พวกที่มีโครงสร้างแบบ Endomorphy เป็นประเภทมีลักษณะอ้วน เตี้ย มีโครงสร้างอ้วนกลม
3. พวกที่มีโครงสร้างแบบ Mesomorphy พวกนี้เป็นประเภทนักกีฬา มีร่างกายสมส่วน สง่างาม

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของ ดร.จุง

จุงกล่าวว่าบุคลิกภาพประกอบด้วย 4 ประการใน “แบบแห่งการกำหนด” ดังนี้

1. การกำหนดรู้ทางประสาทสัมผัส เกี่ยวกับการกำหนดรู้ซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งบอกให้เราสิ่งนั้นๆ คืออะไร
2. การกำหนดรู้ซึ่งเกิดขึ้นในใจเอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับอดีต อนาคต
3. การรู้สึก ทำให้เรารู้ในค่าของสิ่งใดๆ เช่น รู้ว่าดีเลว ชอบหรือไม่ชอบ
4. การคิด บอกให้เราอยู่ในสิ่งที่ไม่มีตัวตน สิ่งที่เป็นนามธรรม

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวความคิดของออลพอร์ท

ออลพอร์ท แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 3 ลักษณะ

1. บุคลิกภาพตามลักษณะบุคคลสำคัญ หรือคนที่มีลักษณะเด่น คือ มีลักษณะเด่นชัดไปเลยว่าเข้ากับลักษณะใด เหมือนใคร
2. บุคลิกภาพที่เป็นกลางๆ ลักษณะที่ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ เท่าๆ กัน หลายอย่างรวมกัน
3. บุคลิกภาพที่เป็นลักษณะปีกย่อย บุคลิกภาพด้านนี้ เช่น เจตคติ ความสนใจ ค่านิยม

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของออโต แรงค์ (Otto Rank)

ทฤษฎีบุคลิกภาพของออโต แรงค์ ว่าบุคลิกภาพมี 3 แบบคือ

1. บุคคลปกติธรรมดา
2. ศิลปิน
3. บุคคลที่เป็นโรคประสาท

ทฤษฎีบุคลิกภาพของแอดเลอร์

การที่คนเรามีปมด้อยมาแต่กำเนิด และแสดงพฤติกรรมต่างๆ ลบปมด้อยของตนเองมาโดยตลอดจนกลายเป็นแบบแผนของบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ แอดเลอร์ ได้กล่าวถึงอิทธิพล 2 ประการ

1. เกี่ยวกับสิ่งที่มาแต่กำเนิด
2. เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

แอดเลอร์ ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ลูกคนโตมักมีบุคลิกภาพเป็นคนเอาจริง เอาจังกับชีวิตมีความรับผิดชอบ มักเป็นผู้นำ แต่ถ้าแก้ความก้าวร้าวไม่ได้ มักเป็นคนดุ เกร่งเกรียด อัจฉาริษยา

ลูกคนรอง การเรียนรู้วิธีเลี้ยงดูลูกจากการมีลูกคนแรกมาแล้วจึงค่อยผ่อนคลายความวิตกกังวลลงไปมากในการเลี้ยงดูลูกคนรอง ไม่ค่อยสนใจที่จะเป็นผู้นำ หรือรับผิดชอบเท่าลูกคนโต

ลูกคนสุดท้อง มักจะได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ดังนั้นน้องคนเล็กจึงเป็นคนใจน้อย มีนิสัยช่างประจบ

ลูกโตน หรือ ลูกโทน มักจะได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ ถ้าสอนอย่างดีให้เหตุผลลูกคนเดียวก็จะประสบความสำเร็จได้ดี ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพทางครอบครัว ปรากฏว่าลูกคนเดียวมักจะเฉลียวฉลาด

ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวคิดของซิกมันด์ ฟรอยด์

ได้แบ่งชั้นของเด็กตามชั้นแห่งความตั้งใจทางเพศของเด็ก ดังนี้

1. **ชั้นความพอใจที่ปาก** เป็นระยะที่ใช้ปากนับแต่แรกเกิด มีความสุขในการดูดนม กลืน
2. **ชั้นความพอใจที่ทวารหนัก** เกิดในระยะขวบที่2 (1-2 ปี) สุขุมย์ ความสุขอยู่ที่การได้ขับถ่ายตามใจชอบ
3. **ชั้นความพอใจที่อวัยวะเพศ** เป็นระยะที่เริ่มสนใจอวัยวะเพศ สืบพันธุ์ มีความสุขความพอใจที่ได้จับต้อง

ทฤษฎีพัฒนาการของบุคลิกภาพตามแนวคิดของอีริกสัน

ได้แบ่งพัฒนาการบุคลิกภาพออกเป็น 8 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้สึกไวใจ และไม่ไวใจ

ขั้นที่ 2 ขวบครึ่ง ถึง 3 ขวบ เป็นการพัฒนาการด้านความเป็นตัวของตัวเอง

ขั้นที่ 3 อายุ 3-5 ขวบ อยู่ในช่วงอยากรู้อยากเห็น

ขั้นที่ 4 อายุ 6-12 ปี ชอบประเมินผลการกระทำของตนเอง

ขั้นที่ 5 อายุ 13-17 ปี ช่วงระยะวัยรุ่น สนใจตนเองมากขึ้น

ขั้นที่ 6 อายุ 18-21 ปี พัฒนาการนี้ขึ้นอยู่กับวัยต้นๆ

ขั้นที่ 7 อายุ 22-24 ปี เป็นระยะมีความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่

ขั้นที่ 8 อายุ 40 ปีขึ้นไปถ้าช่วงต้นพัฒนาการดีจะมีความรับผิดชอบสูงมองโลกด้วยสายตาที่เป็นจริง

บทที่ 3

ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ธรรมชาติเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย คือ เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ซึ่งมีการเจริญเติบโตค่อนข้างช้าเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโตวัยเด็กอ่อนหรือวัยทารก โดยอาจจะแบ่งการเจริญเติบโตออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ร่างกาย

- ความสูง
- น้ำหนัก
- สัดส่วนของร่างกาย
- กระดูกและกล้ามเนื้อ
- ฟัน
- การเคลื่อนไหวร่างกาย

2. การพูด

3. อารมณ์

4. สังคม

5. ความเจ็บป่วย

6. อุบัติเหตุ

7. ลักษณะนิสัย

- การรับประทานอาหาร

- การนอน

- การขับถ่ายของเสีย

ลักษณะเฉพาะของเด็กปฐมวัย

1. วัยของการสำรวจค้นคว้า
2. วัยของการเกิดปัญหา
3. วัยที่ชอบเล่นของเล่น
4. วัยของการเตรียมตัวเข้ากลุ่มเพื่อน
5. วัยของการเตรียมตัวเข้าสู่โรงเรียน
6. วัยที่ไม่น่ารัก
7. วัยแห่งการสร้างสรรค์
8. วัยแห่งการเลียนแบบ

การอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

สภาพสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู คือ

1. สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว

ในการอบรมเลี้ยงดูลูก พ่อแม่ควรมีวิธีดังนี้

- สร้างความเป็นประชาธิปไตยให้มีขึ้นกับลูก
- รักลูกสม่ำเสมอ
- ให้ความรักพอดีไม่มากเกินไป
- มีการดูแล อบรมไม่เข้มงวดมากเกินไป

2. สิ่งแวดล้อมภายใน

- จัดบรรยากาศที่ดีให้กับเด็ก
- มีระเบียบเรียบร้อยอย่างชัดเจน

3. สิ่งแวดล้อมในสังคม

- สื่อมวลชน
- ควรสร้างสิ่งแวดล้อมในสังคม

4. ปลุกฝังให้เข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทย

- พระมหากษัตริย์
- นับถือพุทธศาสนา

บทที่ 4

บุคลิกภาพของเด็ก

ลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐานที่ติดมาแต่กำเนิด 9 ประการดังนี้

1. ระดับความถี่ของการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆ
2. จังหวะการทำงานทางชีววิทยาของร่างกายที่มีผลต่อลักษณะเฉพาะตัวบางอย่าง
3. ปฏิกริยาที่เด็กแสดงโต้ตอบสภาพการณ์ใหม่ที่พบ
4. ระยะเวลาที่เด็กใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลแปลกหน้า
5. ชีตความอดทนต่อการมีปฏิกริยาตอบโต้ต่อสิ่งเร้า
6. ความรุนแรงในการมีปฏิกริยาตอบโต้ต่อสิ่งเร้า

7. ลักษณะอารมณ์พื้นฐานซึ่งหมายถึงลักษณะของเด็กที่โดยทั่วไป
เป็นคนอารมณ์ดี

8. การให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

9. ช่วงความสนใจ

ลักษณะโดยทั่วไปของเด็กทารก

- การร้องไห้
- การจ้องมอง
- การยิ้ม
- การทำเสียงในคอ
- การเลียนแบบ

พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยมักแสดงออกเนื่องจากการยึดตนเป็นศูนย์กลาง
ได้แก่ ตัวอย่างพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. เล่าเรื่องของตนให้เพื่อนฝูงฟัง
2. คยุ้อ้อวดว่าตนเป็นคนเก่งที่สุด
3. พยายามจะเป็นผู้ชนะ
4. เห็นว่าการกระทำ หรือผลงานของตนเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

บทที่ 5

บุคลิกภาพของครูที่ดี

ครูควรมีบุคลิกภาพที่ดีสามารถเป็นตัวอย่างแก่เด็กได้ ครูเป็นกำลังสำคัญในการที่จะช่วยอบรมบ่มนิสัยให้ความรู้และฝึกทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของครูดีตามพระราชดำรัสและพระราชโองการ

“ครูแท้นั้นต้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี คือ”

1. ต้องมีขันและอดสาหะพากเพียร
2. ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
3. ต้องหนักแน่น อดกลั้นและอดทน
4. ต้องมั่นใจให้มั่นคงและแน่วแน่
5. ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ

ลักษณะของครูที่ดีตามคำสอนในพระพุทธศาสนา

1. ปิโย - น่ารัก
2. ครุ - น่าเคารพ
3. ภาวณียो - น่าเจริญใจหรือน่ายกย่อง
4. วัตตา - รู้จักพูดให้ได้ผล
5. วจนักขโม - อดทนต่อถ้อยคำ
6. คัมภีร์ัญจะ กถัง กัตตา - แกล้งเรื่องได้ล้าลึก
7. โน จัญญาเน รियोชเย - ไม่แนะนำในเรื่องที่เหลวไหล

ลักษณะของครูดีตามอุดมคติ

1. มีความรอบรู้
2. มีอารมณ์ขัน
3. มีความยืดหยุ่น
4. มีวิญญูณของความเป็นครู
5. มีความซื่อสัตย์
6. เป็นคนรับผิดชอบ
7. มีความอดทน

บทที่ 6

บุคลิกภาพของครูปฐมวัย

ครูปฐมวัยเป็นบุคคลที่ได้ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยมากที่สุดรองจากบิดามารดา ครูปฐมวัยจึงมีอิทธิพลต่อการก่อรูปแบบบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยมากที่สุดคุณลักษณะและพฤติกรรมครูปฐมวัยที่พึงประสงค์มีดังนี้

1. รักเด็ก
2. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก
3. เมตตากรุณา
4. อารมณ์ดี
5. ใจเย็น
6. อดทน
7. ขยัน
8. ยุติธรรม
9. ซื่อสัตย์
10. ยิ้มแย้มแจ่มใส

11. ตัดสินใจดี
12. แคล่วคล่อง ว่องไว
13. หน้าตา ทรวดทรงและท่าทางที่ดี
14. สุขภาพดี
15. แต่งกายดี
16. วาจาสุภาพไพเราะ
17. กิริยามารยาทดี
18. ตรงต่อเวลาและหน้าที่
19. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
20. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก
21. ชอบศิลปะ
22. รับฟังคำพูดและคำตอบของเด็ก
23. ให้ความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก
24. ประเมินผลการปฏิบัติงานตนเอง

หน้าที่และบทบาทของครูปฐมวัย

หน้าที่ของครูปฐมวัยในวันหนึ่งๆ ในสถานศึกษานั้นอาจจำแนกได้ โดยย่อดังต่อไปนี้

- หน้าที่ในการสอน
- หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู
- งานธุรการประจำชั้น
- การประเมินผลการปฏิบัติงาน

บทบาทของครูปฐมวัย

1. บทบาทของครูปฐมวัยในการสอน
 - บทบาทของครูปฐมวัยก่อนเริ่มสอน
 - บทบาทขั้นดำเนินการสอนของครูปฐมวัย
2. บทบาทของครูปฐมวัยในการควบคุมดูแลก่อนเล่น
3. ครูอนุญาตให้เด็กๆ เลือกเล่นได้ตามใจชอบ
4. บทบาทของครูปฐมวัยในการควบคุมดูแลเด็กขณะเล่นสร้างสรรค์
5. บทบาทของครูปฐมวัยต่อพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก

บทที่ 7

การพัฒนาบุคลิกภาพ

ความหมายของการพัฒนาบุคลิกภาพคือ วิธีการเปลี่ยนแปลงให้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความมั่นใจเกิดขึ้นมีพลังงานในการทำงานมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง

บุคลิกภาพที่เหมาะสม บุคลิกภาพที่เหมาะสมมีดังนี้

- เป็นคนใจกว้างขวาง
- ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
- เป็นตัวของตัวเอง
- แสวงหาคำแนะนำ
- ลงมือกระทำจนกว่าจะถูกต้อง
- จงตรวจสอบความก้าวหน้าของท่าน

บุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม

- เดินรับประทานอาหาร
- ส่งเสียงดังผิดปกติ ในขณะที่บุคคลอื่นอยู่ในความสงบ
- ผู้บังคับบัญชาไม่มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน
- ขาดความมีระเบียบ ไม่ยอมเข้าคิว
- ขาดสมาธิในการทำงาน
- กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย
- ไม่มีน้ำใจ และเสียสละ

การพัฒนาบุคลิกภาพในด้านต่างๆ

- พัฒนาด้านร่างกาย
- การพัฒนาทางด้านสติปัญญา
- การพัฒนาทางด้านอารมณ์
- การพัฒนาความสนใจ
- การพัฒนาทางด้านกำลังใจ

การพัฒนาให้เด็กมีกำลังใจ ทำได้โดย

- การอบรมในทางที่ถูกต้อง
- ให้มีความรอบรู้และมีความพอใจในสิ่งที่จะทำ
- ให้รู้จักค่าของเวลา
- ให้มีความเข้าใจในเรื่องอุปสรรค และความผิดพลาด

บุคลิกภาพสำหรับครูปฐมวัย

เสนอ

อาจารย์นิธินาถ

อุดมสันต์

จัดทำโดย

นางสาวจิราวรรณ	สันตวงค์	53818601011 ห้อง 1
นางสาววิมลชยา	เจียรวาปี	53818601043 ห้อง 1
นางสาวดารุณี	ชั้นธวัช	53818601051 ห้อง 1
นางสาวรัตนา	ศรีลาโล่	53818601053 ห้อง 1
นางสาวพรวิมล	วงศ์ณรัตน์	53818601061 ห้อง 1

สาขาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4

